



Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Sotterns skärgård i Örebro och Hallsbergs kommuner.

BESLUT

Det område som utgöres av del av fastigheterna Gillberga 1:2 och Annebo 1:2 i Hallsbergs kommun, samt del av Bystad 1:7 i Örebro kommun och som framgår av bifogade utdrag ur fastighetskartan skall av skäl, som närmare anges i detta beslut, särskilt skyddas och vårdas på grund av dess betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (SFS 1974: 1025) området som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara naturreservatet Sotterns skärgård.

Ändamålet med reservatet skall vara att, för kännedomen om landets natur, för framtiden bevara en biologiskt värdefull och av exploatering föga påverkad insjöskärgård som bl a utgör häckningsområde för ett antal hotade och störningskänsliga fågelarter.

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (SFS 1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall gälla beträffande området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär
2. anordna upplag, annat än för områdets skötsel
3. uppföra byggnad eller annan anläggning, annat än enligt fastställd skötselplan
4. dra fram ny mark- eller luftledning
5. lägga ner kabel eller annan ledning i vatten
6. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som anges fastställd skötselplan

sottembesl



7. uppföra stängsel eller andra hägnader
9. upplåta fiskerätt under tiden 15 april - 15 juli inom område där beträdande-förbud gäller

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas att tåla att de åtgärder vidtas som är nödvändiga för att genomföra och upprätthålla ändamålet med reservatet, vilka framgår av nedan angivna skötsel-föreskrifter.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. störa djurlivet genom t ex närgången fotografering av fågelbo eller genom att klättra i boträd
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
3. medföra ej kopplad hund
4. under tiden 15 april - 15 juli landstiga på öar eller fara med båt, kanot, eller motsvarande, inom vattenområdet väster om en linje från Sofieholmen genom sundet nordväst om Stora Grönningen till Gillberga näs
5. under tiden 15 april - 1 augusti landstiga på öar med häckande fiskgjuse; (gäller dock inte öarna under punkt 8 nedan)
6. Varaktigt förtöja vid eller lägga upp båt på reservatets öar och fastlandsstränder
7. göra upp eld annat än på anvisade platser
8. tälta annat än på öarna Trindhölen, Norrholmen, Käringholmen och Stora Grönningen och då under högst 1 dygn
9. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning

D. Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen.

1. Syftet med skötseln av reservatet skall vara att låta vegetationen få utvecklas fritt mot urskogskaraktär på huvuddelen av öarna. Risken för störning av fågellivet samt slitage och annan skada på naturen skall begränsas genom åtgärder som vägleder besökare och styr verksamheter till vissa utvalda delar av området.



BESLUT

Datum
1997-03-14

Vår beteckning
231-07319-96
Dos nr

2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa till beslutet fogad skötselplan, daterad 1997-02-06.
3. Utmärkning av reservatet skall ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar (SIS 03 1522).
4. Naturvårdsförvaltare är Länsstyrelsen i samråd med Brevens Bruk AB.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Ärendets beredning

Sjön Sottern är sen länge känd för sitt rika fågelliv där fiskgjuse och storlom är karaktärsarter. De aktuella fågelpopulationernas utveckling i Sottern har följts under många år varvid konstaterats att störningar från i första hand båturet friluftsliv inverkar negativt på häckningsresultat och därmed utveckling och fortbestånd av Sotterns lommar och fiskgjusar.

Företrädare för markägaren Brevens bruk AB och länsstyrelsen har under vintern 1996 diskuterat olika möjligheter att begränsa störningarna för fågellivet i de mest känsliga delarna av norra Sottern samtidigt som bad och båturet friluftsliv ska kunna fortsätta inom huvuddelen av sjön. Genom att vissa öar utrustas med serviceanordningar och information och genom att huvuddelen av området med de flesta häckningsplatserna för lom och fiskgjuse beläggs med beträdandeförbud under vår och försommar skapas sådana förutsättningar att fågelskyddsintresset kan tillgodoses samtidigt som förutsättningarna för det rörliga friluftslivet förbättras inom del av reservatet. Förslagshandlingar med reservatets geografiska omfattning, föreskrifter och framtida skötsel har remissbehandlats under hösten 1996. Yttrande har inkommit från bl a berörda kommuner och Närkes Ornitologiska Förening vilka alla tillstyrker upprättade förslag. Naturvårdsverket har under hand meddelat sin tillstyrkan och gett klartecken för bildande av naturreservat. Brevens Bruk AB har därefter bekräftat att beslut om naturreservat kan fattas enligt upprättat förslag.

Beskrivning av området

Sjön Sottern är en skrännstenssjö. En östvästlig förkastningsbrant utgör sjöns södra strand och här är också sjön som djupast. Vattendjupet avtar norrut och den stora viken mellan Bystadnäs och Gillbergalandet är genomgående grund med ett stort antal öar och små holmar. På många öar går urberget i dagen och bildar ibland släta hållar i strandzonen. Andra öar är till stor del uppbyggda av sten och block, men även finkornigare jordarter förekommer.



Länsstyrelsen
Örebro län
Naturvård
Göran Janzon

BESLUT

Datum
1997-03-14

Vår beteckning
231-07319-96
Dos nr

Öarna är företrädesvis bevuxna med barrskog där tall dominerar. Björk, al och asp är också vanligt förekommande. Brand har förekommit i sen tid på några öar. Här förekommer successionsskog av björk samt de tallar som överlevt branden. Tallskogen på flertalet av öarna och holmarna består helt eller delvis av mycket gamla tallar. Plockhuggning har tidigare skett på de större öarna, men flera av de mindre öarna har närmast urskogsartade mycket gamla trädbestånd. Sannolikt innehåller öarna i Sotterns skärgård länets största samling med riktigt gamla tallar.

Denna insjöskärgård är sen länge känd för det rika fågellivet där fiskgjuse och storlom kan sägas utgöra karaktärsarter. I de gamla tallarna finns lämpliga lägen för gjusarnas bo och i anslutning till låglänta strandpartier förekommer lämpliga platser för storlommens bobale. Sottern är rik på fisk som i de grunda vattnen lätt fångas av bl a fiskgjusen. För lommen utgör Sotterns djupare södra delar lämplig födobiotop.

Sotterns öar är även av intresse för olika former av friluftsliv varav bad, motorbåtsåkning och fiske inom vissa delar av området kan störa eller omöjliggöra lyckad fågelhäckning för bl a ovan nämnda fågelarter. Mest drabbad av störningar är storlommen som enligt en mer än 20 år lång statistik uppvisar en otillfredställande låg häckningsframgång.

Sotterns skärgård nås med båt, lämpligen från någon av de båtbygggor som finns i Kilsmo och Svennevad. Nya bygggor med ordnade båtplatser har för iordningställts vid Gillberga i sjöns nordvästra del och vid Kilsmo för att samla ihop merparten av de båtar som tidigare fanns spridda längs hela norra stranden av Sottern.

Reservatets benämning:	Naturreseptatet Sotterns skärgård
Kommun:	Hallsberg och Örebro
Registerområde:	Hallsberg och Örebro
Fastighetsbeteckning:	Del av fastigheterna Gillberga 1:2 och Annebo 1:2 i Hallsbergs kommun, samt Bystad 1:7 i Örebro kommun
Läge:	20 km östsydöst Hallsberg inom ekonomiska kartbladet 09595 o 09596. Området har tyngdpunktskoordinaterna X = 6546350 Y = 1480750
Avgränsning:	Gräns mot fastland utgöres av strandlinje vid fastställd dämningssgräns.
Area:	Ca 710 ha, varav ca 20 ha fastmark och 690 ha vattenområde
Markägare:	Brevens Bruk AB
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen



Länsstyrelsen
Örebro län
Naturvård
Göran Janzon

BESLUT
Datum
1997-03-14

Vår beteckning
231-07319-96
Dos nr

MOTIV FÖR BESLUTET

Insjöskärgården i Sottern med en delvis mycket gammal tallskog rymmer tillsammans med norra Vättern länets bästa häckningsbiotoper för fiskgjuse och storlom. I Mellansverige finns en stor del av den europeiska populationen av dessa störningskänsliga arter. Ett speciellt ansvar åvilar därför Sverige att säkerställa deras livsmiljöer. Den aktuella delen av sjön Sottern är upptagen som ett område av riksintresse för naturvården.

Naturvårderna i nu aktuellt område är sådana att de kräver ett omfattande skydd för att bevaras. Detta skyddsbehov kan endast tillgodoses genom bildande av naturreservat eller nationalpark. Områdena har inte den storlek eller egenskaper i övrigt att bildandet av nationalpark ansetts motiverat, varför området bör avsättas som naturreservat.

Det är av stor betydelse att direkt mänsklig påverkan på det viktigaste häckningsområdet minimeras, varför inskränkningar i allemansrätt och skogsbruk är nödvändiga.

Detta beslut kan överklagas, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gerd Engman jämte ledamöterna Sören Gunnarsson, Raul Björk, Sven-Ove Cederstrand, Mats Sjöström, Kitty Melin-Strandberg, Göran Ståhlberg, Majny Jons-son, Ola Karlsson, Lars-Erik Jansson, Lennart Eliasson, Leif Berglund, Lars-Axel Nordell, Håkan Blomberg och Sonja Cederlöf.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Lars Östring, naturvårdsdirektör Per Olov Führ, bitr länsarkitekt Olle Karlsson, länsassessor Magnus Enhörning samt avdelningsdirektör Göran Janzon, föredragande.

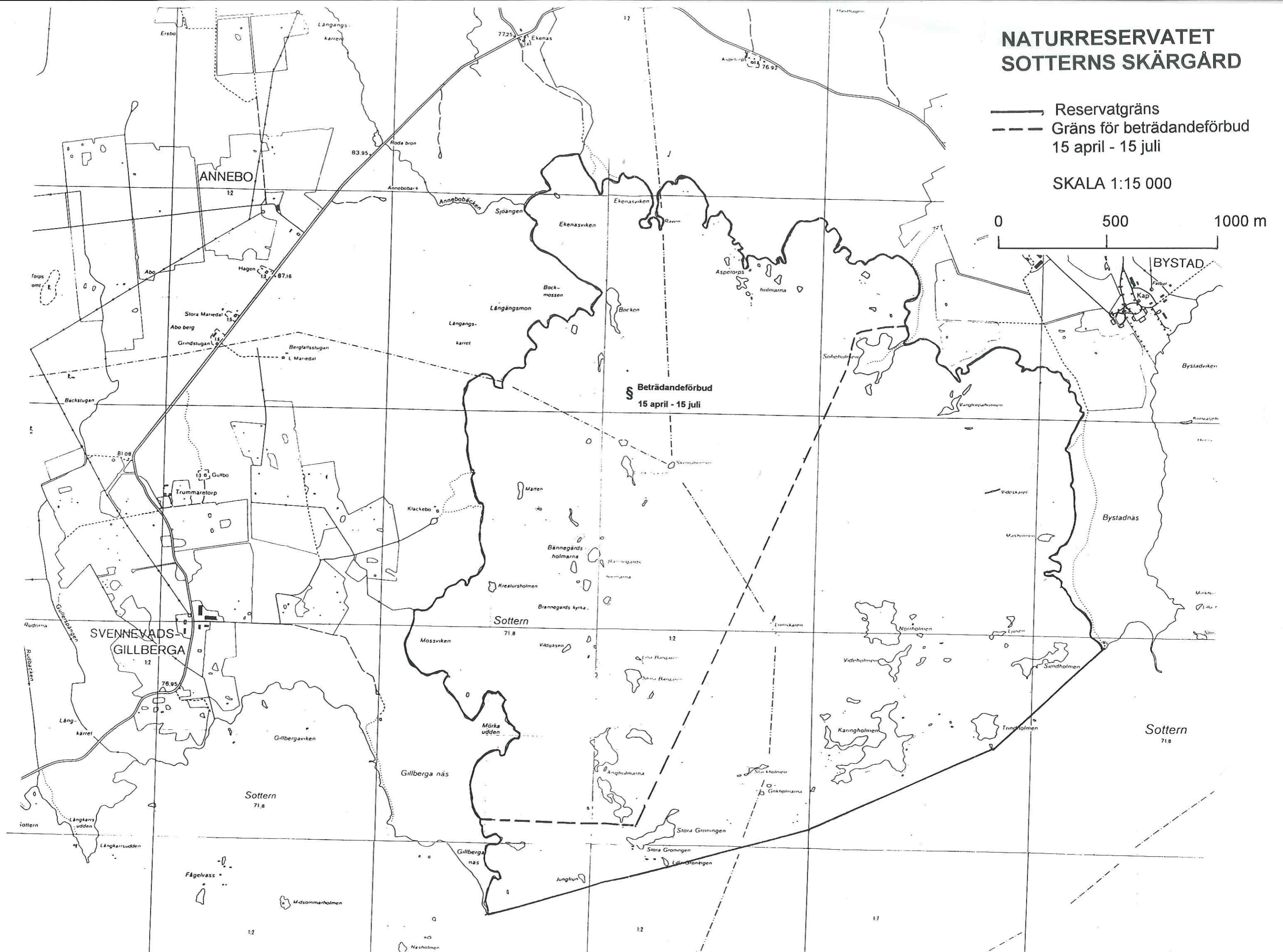
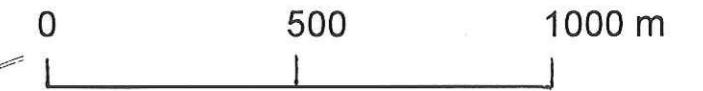

Gerd Engman


Göran Janzon

NATURRESERVATET SOTTERNNS SKÄRGÅRD

- Reservatgräns
- - - Gräns för beträdandeförbud
15 april - 15 juli

SKALA 1:15 000



1997-02-06

SKÖTSELPLAN MED FÖRESKRIFTER FÖR NATURRESERVATET SOTTERNES SKÄRGÅRD.

Planen är upprättad inom länsstyrelsen i september 1996 och senast reviderad i februari 1997.

Skötselplanen omfattar:

Allmän beskrivning

1. Administrativa data
2. Grund för beslut samt föreskrifter
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

Plandel

1. Allmän målsättning
2. Disposition och skötsel av mark
3. Tillsyn
4. Karta i skala 1: 15 000

ALLMÄN BESKRIVNING

1. ADMINISTRATIVA DATA

Skyddsform:	Naturresevat
Objektnummer:	18 02 073
Beslutsdatum:	1997-03-14
Kommun:	Hallsberg och Örebro
Registerområde:	Hallsberg och Örebro
Fastighetsbeteckning:	Del av fastigheterna Gillberga 1:2 och Annebo 1:2 i Hallsbergs kommun, samt Bystad 1:7 i Örebro kommun
Läge:	20 km östsydöst Hallsberg
Avgränsning:	Gräns mot fastland utgöres av strandlinje vid fastställd dämningegräns
Area:	Ca 710 ha, varav ca 20 ha fastmark och 690 ha vattenområde
Markägare:	Brevens Bruk AB
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen

2. GRUND FÖR BESLUT SAMT FÖRESKRIFTER

2.1 Grunden för beslutet

Syftet med reservatbildningen är att för framtiden bevara en biologiskt värdefull och av exploatering föga påverkad insjöskärgård som bl a. utgör häckningsområde för ett antal hotade och störningskänsliga fågelarter.

2.2 Föreskrifter

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares o annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar området topografi och landskapets allmänna karaktär
2. anordna upplag, annat än för området skötsel
3. uppföra byggnad eller annan anläggning, annat än enligt fastställd skötselplan
4. dra fram ny mark- eller luftledning
5. lägga ner kabel eller annan ledning i vatten
6. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som anges fastställd skötselplan
7. uppföra stängsel eller andra hägnader
9. upplåta fiskerätt under tiden 15 april - 15 juli inom område där beträdandeförbud gäller

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt i den mån pågående markanvändning inte avsevärt försvåras.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt förpliktigas att tåla att de åtgärder vidtas som är nödvändiga för att genomföra och upprätthålla ändamålet med reservatet, vilka framgår av nedan angivna skötsel-föreskrifter.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

1. störa djurlivet genom t ex närgången fotografering av fågelbo eller genom att klättra i boträd
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
3. medföra ej kopplad hund
4. under tiden 15 april - 15 juli landstiga på öar eller fara med båt, kanot, eller motsvarande, inom vattenområdet väster om en linje från Sofieholmen genom sundet nordväst om Stora Grönningen till Gillberga näs
5. under tiden 15 april - 1 augusti landstiga på öar med häckande fiskgjuse; (gäller dock inte öarna under punkt 8 nedan)
6. Varaktigt förtöja vid eller lägga upp båt på reservatets öar och fastlandsstränder
7. göra upp eld annat än på anvisade platser
8. tälta annat än på öarna Trindholmen, Norrholmen, Käringholmen och Stora Grönningen och då under högst 1 dygn
9. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning

D. Bestämmelser enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen.

1. Syftet med skötseln av reservatet skall vara att låta vegetationen få utvecklas fritt mot urskogskaraktär på huvuddelen av öarna. Risken för störning av fågellivet samt slitage och annan skada på naturen skall begränsas genom åtgärder som vägleder besökare och verksamheter inom området till vissa utvalda delar av området.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa till beslutet fogad skötselplan, daterad 1997-02-06.
3. Utmärkning av reservatet skall ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar (SIS 03 1522).

4. Naturvårdsförvaltare är Länsstyrelsen i samråd med Brevens Bruk AB.

3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Sjön Sottern är en skräppsjö. En östvästlig förkastningsbrant utgör sjöns södra strand och här är också sjön som djupast. Vattendjupet avtar norrut och den stora viken mellan Bystadnäs och Gillbergalandet är genomgående grund med ett stort antal öar och små holmar. På många öar går urberget i dagen och bildar ibland släta hållar i strandzonen. Andra öar är till stor del uppbyggda av sten och block, men även finkornigare jordarter förekommer.

Öarna är företrädesvis bevuxna med barrskog där tall dominerar. Björk, al och asp är också vanligt förekommande. Brand har förekommit i sen tid på några öar. Här förekommer successionsskog av björk samt de tallar som överlevt branden. Tallskogen på flertalet av öarna och holmarna består helt eller delvis av mycket gamla tallar. Plockhuggning har tidigare skett på de större öarna, men flera av de mindre öarna har närmast urskogsartade mycket gamla trädbestånd. Sannolikt innehåller öarna i Sotterns skärgård länets största samling med riktigt gamla tallar.

Denna insjöskärgård är sen länge känd för det rika fågellivet där fiskgjuse och storlom kan sägas utgöra karaktärsarter. I de gamla tallarna finns lämpliga lägen för gjusarnas bo och i anslutning till låglänta strandpartier förekommer lämpliga platser för storlommens bobale. Sottern är rik på fisk som i de grunda vattnen lätt fångas av bl a fiskgjusen. För lommen utgör Sotterns djupare södra delar lämplig födobiotop.

Sotterns öar är även av intresse för olika former av friluftsliv varav bad, motorbåtsåkning och fiske inom vissa delar av området kan störa eller omöjliggöra lyckad fågelhäckning för bl a ovan nämnda fågelarter.

Friluftslivets påverkan på fågellivet har följts under många år av företrädare för markägaren tillsammans med ornitologen Åke Pettersson i Örebro. Slutsatsen a denna verksamhet är att det är angeläget att på lämpligt sätt begränsa allemansrätten under häckningsperioden inom viss del av skärgårdsområdet.

3.2 Tillgänglighet

Sotterns skärgård nås med båt, lämpligen från någon av de båtbyggro som finns i Kilsmo och Svennevad. En ny ordnad båtplats har föordningställt vid Gillberga i sjöns nordvästra del och vid Kilsmo för att samla ihop merparten av de båtar som idag finns spridda längs hela norra stranden av Sottern.

PLANDEL

1 ALLMÄN MÅLSÄTTNING

Störningar av fågellivet inom området skall begränsas genom en kanalisering av allmänhetens friluftsliv.

2 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

2.1 Allmän målsättning för mark och vegetationsvård

Vegetationen inom området skall i huvudsak låtas utvecklas fritt mot urskogs-karaktär. Målsättningen med områdets skötsel är att utrusta vissa öar med enkla anläggningar som underlättar och möjliggör ett mer koncentrerat friluftslivs-utnyttjande inom delar av området samtidigt som andra delar under häcknings-perioden beläggs med beträdandeförbud.

2.2 Hävd av området

Öarna Trindholmen, Norrholmen, Käringsholmen och Stora Gröningen upplåtes i första hand för friluftslivets utnyttjande. Ved till de iordningställda eldstäderna på dessa öar får tas från vindfallen m m, eftersom dessa öar är tydligt påverkade av tidigare skogsbruk etc. Vattenområdet med öar nordväst om dessa skall under häckningstid genom införandet av beträdandeförbud skyddas från störningar från båttrafik och därmed sammanhängande aktiviteter. Samtidigt med den fisketillsyn som idag bedrivs i området skall tillsyn och underhåll av anläggningar, viss städning och kontroll av beträdandeförbudets efterlevnad ske.

2.3 Jakt

Jakt inom området förutsättes kunna fortgå som tidigare då inga av de skyddsmotiv som finns påverkas av beskattning av det jaktbara viltet.

2.4 Ringmärkning

Inom reservatområde har sen länge bedrivits ringmärkning av vissa fågelarter. Denna verksamhet får fortsätta men kräver i fortsättningen att länsstyrelsen efter ansökan meddelar ett särskilt tillstånd enligt 12 § NVL för den eller de som utför ringmärkningen.

2.4 Fiske

Fiske inom området får inte ske utan giltigt fiskekort eller med stöd av annan rätt. Dock skall inget fiske bedrivas under tiden 15 april - 15 juli inom ovan angivet område med beträdandeförbud.

3. ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

3.1 Toalett, sopkärl och eldplats

För att undvika brandrisk, oönskat markslitage och nedskräpning skall enkel toalett och sopkärl, samt eldplats iordningställas på lämpligt avstånd från naturlig badplats på öarna Trindholmen, Norrholmen, Kåringholmen och Stora Grönningen. Avsikten med dessa anordningar är också att få det båtburna friluftslivets utövare att i högre grad än tidigare välja ovannämnda öar för bad och annan rekreation framför övriga öar för att därigenom begränsa störning och slitage på andra öar och vattenområden.

3.2 Informationsskyltar

Traditionella informationsskyltar i format A2 placeras på de fyra besöksöarna och i anslutning till de större gemensamma båtbyggarna i Sottern.

Standardskyltar, "beträdandeförbud", placeras på lämpliga öar intill gränsen a förbudsområdet.

Standardskyltar, "fiskgjuse", placeras i förekommande fall på öar utanför förbudsområdet där fiskgjuse häckar. Skyltarna tas bort de år häckning inte förekommer.

4. TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för att en tillsynsman för reservatet förordnas. Tillsynen bör samordnas med ordinarie fisketillsyn inom området. Skötselinsatserna består av tillsyn 1-2 ggr / vecka under maj - augusti inkluderande toaletter, sopkärl, samt uppföljning av besöksslitage eller andra skador. För att undvika att besökande faller träd eller eldar upp dassen skall tillsynsmannen ordna ved till rastplatserna i lämplig form, (förmodligen sågad i lämpliga längder men inte huggen) och i den utsträckning som efter hand visar sig tillräcklig. För att underlätta tillsynsmannens arbete med vedanskaffningen bör i möjligaste mån nya vindfällan och torrträd på respektive rastplatsö utnyttjas för aktuell vedtäkt.

5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Tillsynsverksamheten bör i första hand ses som utvidgning av ordinarie fisketillsyn. Kostnaderna för den utökade tillsynen förutsätts kunna tas från skötselanslaget som en årlig förstärkning av fisketillsynen.

Uppförande av toaletter, iordningställande av eldplatser med stockring som byggs på plats, samt gränsmarkering och informationstavlor inkl materia-kostnader beräknas medföra kostnader på ca 75.000 kr och utföres genom förvaltarens försorg.

NATURRESERVATET SOTTERNNS SKÄRGÅRD

—●— Reservatgräns
- - - Gräns för beträdandeförbud
15 april - 15 juli

B Ö lämplig för bad med toalett
och eldplats

SKALA 1:15 000

